

KOLLEKTIIVLÄBIRÄÄKIMISTE EDENDAMISE TEGEVUSKAVA

24.09.2025

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, konsulteerinud ja pidanud läbirääkimisi Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Tööandjate Keskliiduga, kinnitab **kollektiivläbirääkimiste edendamise tegevuskava** aastateks 2025-2027.

Tegevuskava koostades on seatud eesmärgiks:

- i) edendada sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimisi, sealhulgas tõsta kollektiivlepingutega kaetust ning suurendada töötajate ja tööandjate kuulumist esindusorganisatsioonidesse;
- ii) parandada töötajate töötingimusi, pöörates erilist tähelepanu vajadusele tagada õiglased töötasud.

Tegevuskava koostamisel on võetud arvesse, et:

- a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2022/2041, mis käsitleb piisavat miinimumpalka Euroopa Liidus, tuleb igal liikmesriigil, kus kollektiivläbirääkimistega hõlmatus määr on väiksem kui 80%, töötada välja tegevuskava kollektiivläbirääkimiste edendamiseks pärast sotsiaalpartneritega konsulteerimist või nendega kokkuleppel või sotsiaalpartnerite ühise taotluse alusel vastavalt nendevahelisele kokkuleppele, esitades selge ajakava ja konkreetsed meetmed kollektiivläbirääkimistega hõlmatus järkjärguliseks suurendamiseks;
- b) riigi sotsiaalpartnerid, kellega tegevuskava koostamise raames konsulteeriti, on Eesti Ametiühingute Keskliit ja Eesti Tööandjate Keskliit, kes on täitnud tööturu osapooli esindavate keskliitudena sotsiaalpartnerite rolli pikaajaliselt, kellel on esinduslik arv erinevaid valdkondi esindavaid liikmeid, kes osalevad aktiivselt nii esindusorganisatsioonide vahelises sotsiaaldialoogis kui ka ettevõtte, sektori ja riigi tasandi sotsiaaldialoogis, kes sõlmivad asjakohaseid kokkuleppeid ja kollektiivlepinguid ning kes täidavad neile õigusaktiga pandud ülesandeid nagu töötasu alammäära kokku leppimine;
- c) tegevuskava koostamise seisuga on viimaste andmete kohaselt Eestis kollektiivlepingutega kaetus 19%, ametiühingu liikmesus 6% ja tööandjate esindusorganisatsiooni liikmesus 25%;
- d) paremad töötingimused toovad kasu nii töötajatele kui tööandjatele, samuti ühiskonnale ja majandusele tervikuna, ning on õiglase, kaasava ja kestliku majanduskasvu saavutamise eeltingimus.

Ministeerium lähtub töövaldkonnas iga-aastaseid tegevusi planeerides Lisas 1 toodud kollektiivläbirääkimiste edendamise tegevuskava prioriteetidest, võttes eesmärgiks nende tegevuste täideviimise ning kaasates sotsiaalpartnereid tegevuste täideviimisesse vastavalt partnerite võimalustele ja valmisolekule.

Lisad:

Lisa 1. Kollektiivläbirääkimiste edendamise tegevuskava

Lisa 2. Tegevuskavaks laekunud ettepanekute loetelu

Kollektiivlääbirääkimiste edendamise tegevuskava 2025-2027

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, konsulteerinud ja pidanud läbirääkimisi Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Töandjate Keskliiduga, võtab aastatel 2025-2027 kollektiivlääbirääkimiste edendamise eesmärgil prioriteediks järgnevad tegevused:

1. Kollektiivlepingute andmekogu uuendamine ja arendamine (andmekogu tõstmine valitsusportaali veebiplatvormile).

Eesmärk: tagada toimiv andmekogu, et kollektiivlepinguid puudutav info oleks osapooltele kättesaadav, kollektiivlepinguid oleks lihtne registreerida ja sellekohase statistika kogumine oleks tõhus. Toimiv andmekogu tagab andmepõhist teadmist kollektiivset tööõigust puudutavasse poliitikakujundamisse.

2. Kollektiivlepingute laiendamise regulatsiooni ülevaatamine:
  - 2.1. Kollektiivlepingute laiendamise protsessi lihtsustamine;
  - 2.2. Täiendavad tingimused, mida laiendatud kollektiivlepingus kokku leppida (lisaks töötasule ning töö- ja puhkeajale);
  - 2.3. Haruliidu asemel õigus keskliitudel sektori kollektiivleping sõlmida, kui sektoris on madal organiseeritus;
  - 2.4. Tõhustada laiendatud kollektiivlepingute täitmise järelevalvet.

Eesmärk: võimaldada kollektiivlepinguid sõlmides osapooltele täiendavat paindlikkust, suunata osapooli laiendatud kollektiivlepinguid sõlmima selle protsessi lihtsustamise läbi, tagada kollektiivlepingute täitmine ning seeläbi kollektiivlepingutega hõlmatust tõsta.

3. Erinevad kollektiivsete töösuhete teemalised edendus- ja teavitustegevused (nt tööõiguse valikkursused gümnasistidele, kollektiivsete töösuhete teemaliste teadustööde premeerimine).

Eesmärk: suurendada inimeste (eelkõige noorte) teadlikkust kollektiivsetest töösuhetest, eesmärgiga kollektiivlepingutega hõlmatust pikaajalises perspektiivis tõsta. Edendada kollektiivse tööõiguse alast teadustööd, sh saada sisendit poliitikakujundusse.

Tegevuskavaks laekunud ettepanekute loetelu

Alljärgnevalt on toodud teemade kaupa kõik Ametiühingute Keskliidult ja Tööandjate Keskliidult tegevuskava läbirääkimise käigus laekunud ettepanekud selle kohta, milliseid tegevusi ja meetmeid tegevuskavas kajastada. Tegemist ei ole kokku lepitud ja plaanitavate tegevuste loeteluga, vaid ülevaatega laekunud ettepanekutest. Kui tegevuskava uuendatakse, saab alltoodud ettepanekute tegevuskavasse lisamist edasi kaaluda ja/või laekunud ettepanekute loetelu ajakohastada (nt uusi ettepanekuid lisada või vanu ettepanekuid eemaldada).

a) Õigus kollektiivselt läbi rääkida:

- Kollektiivlepingu sõlmimiseks õigustatud isikute ringi laiendamine (nt kollektiivlepingute sõlmimise õiguse andmine platvormitöö tegijatele);
- ILO konventsioonide C151 "Organiseerumisõiguse kaitse ja töötingimuste määramise protseduuride kohta riigiteenistuses" ja C154 "Kollektiivlääbirääkimiste edendamine riigiteenistuses" ratifitseerimine;
- Täiendavad paindlikkuse võimalused kollektiivlepinguga seadusest erisusi teha, nt töö- ja puhkeaja osas;
- Muuta seadus õigusselgemaks seoses ametnike õigusega sõlmida kollektiivlepinguid.

b) Streigiõigus:

- Üle vaadata ametnike streigiõiguse regulatsioon;
- Võimaldada hoiatusstreigi korraldamist usaldusisiku kaitseks;
- Sätestada minimaalse teenuse valdkonnad, tagades nii streigiõiguse kui ka selliste teenuste osutamise miinimummahus, mille katkemist ei saa streigi korral lubada.

c) Sektoritasandi läbirääkimised ja kollektiivlepingud:

- Võimalus kollektiivlepingu tingimust laiendada lisaks töötajatele ka teistele tööd tegevatele isikutele (nt platvormitöö tegijad);
- Laiendatud kollektiivlepingu sõlmimisel maksavad lepinguga hõlmatud (mitteorganiseerunud) lepingu sõlmimise eest tasu, nt 0,2% palgafondilt (võimalus teha Töötukassa kaudu tööturumaksuna);
- Võimaldada teatud õiguste saamine vaid sektoritasandi kollektiivlepingutega:
  - välistööjõukvoot ja välistöötajate töö- ja palgatingimused (sektorileppe olemasolul täita sektorilepet, mitte välismaalaste seaduse palgakriteeriume);
  - tervisekulutuste hüvitamise maksuvabastus;
  - riigihangetel osalemine;
  - kollektiivlepingus kokkulepitud soodustuste vabastamine erisoodustusemaksust.

d) Muud meetmed

- Riigi toetus tööturu osapooltele läbirääkimisvõimekuse tõstmiseks (struktuurifondid, riigieelarve);
- Ametiühingu liikmemaksu tulumaksuvabastus;
- Teavitustöö, näiteks praktiline info- või õppematerjal; kampaaniad; koolitused ja kursused usaldusisikutele, noortele (nt gümnasistid, kutseõppurid) jt;

- Praktiline ja abistav infomaterjal/juhis kollektiivläbirääkimiste pidamiseks (nt info erialaliituste, esinduslikkuse, läbirääkimisprotsessi jms kohta);
- Kollektiivsete töösuhete teemalise analüüsi koostamine, mis keskendub eelkõige järgmisele: millised on takistused ametiühingute loomisel, nendega liitumisel ja ametiühingu liikmete värbamisel; millist toetust vajavad ametiühingud edukamaks toimimiseks; kuidas motiveerida tööandjaid kollektiivlepinguid sõlmima;
- Läbirääkimised ja kokkulepped sotsiaalpartnerite vahel töötajate kvalifikatsiooniga seotud teemadel: ümberõpe ja täiendkoolitus (rohepööre, digipööre, innovatsioon).